

Síla řetězu plyne z péče o nejslabší články, píše papež ke Dni zdravotně postižených

3.12.2020

Vatikán. Cílem je, aby se už ve farnostech nehovořilo o »nich« – zdravotně postižených, ale o pouze o »nás«, píše papež František v poselství k dnešnímu Mezinárodnímu dni osob se zdravotním postižením, který se každoročně připomíná z podnětu Organizace spojených národů již od roku 1981. Papež naléhá na aktivní účast a inkluzi zdravotně postižených v církvi i společnosti a varuje před kulturou odpisu, neboť „zranitelnost přeci náleží k podstatě každého člověka“.

Petrův nástupce v úvodu poselství vyjadřuje blízkost a podporu nositelům zdravotního postižení, kteří se kvůli pandemickým okolnostem ocitli ve výjimečně náročné situaci. „Jsme všichni na téže lodi vprostřed rozbouřeného moře, avšak pro některé lidi je plavba namáhavější, a mezi nimi jsou právě nositelé vážných zdravotních postižení“, píše. Z pandemie se odvozuje rovněž téma letošního Mezinárodního dne postižených, které zní: „Lepší rekonstrukcí směrem k postkovidovému světu, inkluzivnímu vůči zdravotnímu postižení, přístupnému a udržitelnému“. Papeže na tomto výroku zaujala poznámka o lepším budování, která mu připomněla evangelní podobenství o domu postaveném na skále či na písku (*Mt, 7,24-27; Lk 6,47-49*). Právě z toho podobenství rozvíjí dnešní poselství, kde hrozbu – déšť, víchřici a povodeň – zastupuje skartační kultura, kdežto pevné skále se podobá začlenění a činná účast zdravotně postižených.

Kdo je hoden žití

Kultura odpisu, která se v naší době značně rozšířila, „považuje určité části lidstva za obětovatelné ku prospěchu selekce, která upřednostňuje jeden lidský sektor hodný neomezeného žití. Lidé již v zásadě nejsou vnímáni jako prvotní hodnota, vyžadující úctu a ochranu, zvláště pokud jsou chudí či postižení“ (*Fratelli tutti*, 18). Ačkoli, jak papež připouští, „v posledních padesáti letech byly učiněny důležité kroky na úrovni občanských institucí i církevních společenství, na kulturní rovině častokrát přetrvávají odmítavé postoje či narcistní a utilitaristická mentalita, ústící v marginalizaci, aniž by se dbalo na to, že *křehkost je všem společná*. Přestože mnoho zdravotně postižených našlo cestu k dobrému a smysluplnému životu, mnozí jiní prožívají nespokojenost a leckdy zoufalství. Zranitelnost nicméně náleží k podstatě člověka, zdůrazňuje papež a vybízí k podpoře kultury života, která by ustavičně potvrzovala důstojnost každého člověka a zejména vystupovala na obranu mužů a žen se zdravotním postižením jakéhokoli věku a sociálního postavení.

Inkluze jako skála

Současná pandemie ještě více vyostřila rozporuplnost dnešní doby, podotýká František. „Virus, který nedělá rozdíly mezi lidmi, se na své devastační pouti setkal s obrovskými nerovnostmi a diskriminacemi a zvětšil je“ (*Katecheze při generální audienci*, 19.8.2020). Za skálu, na níž máme stavět budoucí společný domov, proto papež označuje *inkluzi*, již vysvětluje za pomoci podobenství o milosrdném Samaritánovi. „Inkluze či exkluze lidí strádajících podél cesty definuje veškeré hospodářské, politické, sociální a náboženské projekty. Každodenně stojíme před volbou, zda z nás budou milosrdní Samaritáni, či lhostejní kolemjdoucí“ (*FT*, 69). Inkluze by tudíž měla být skálou, na níž je třeba stavět programy a iniciativy občanských institucí, aby nikdo netrpěl vyřazováním. „Síla řetězu závisí na péči o jeho nejslabší články“, vyzdvihuje František.

Druhou část poselství k Mezinárodnímu dni postižených věnuje Svatý otec přítomnosti a působení zdravotně postižených osob v církvi. V první řadě vymáhá hledání vhodných, přístupných a pokud možno bezplatných nástrojů, které by umožnily předávání víry těmto lidem. Upozorňuje přitom na využití nových technologií a podněcuje k řádné formaci církevních profesionálů (kněží, seminaristů, řeholníků, katechetů a pastoračních pracovníků) v otázkách zdravotního postižení. Farní společenství římský biskup žádá o vstřícnost vůči nositelům zdravotního postižení, solidaritu a službu do té míry, aby již neexistovali „oni“ – tedy postižení a jejich rodiny, nýbrž farní „my“.

Právo na svátosti

Inkluze ovšem obnáší rovněž podporu aktivní účasti zdravotně postižených lidí na životě církve, aby nebyli pouhými adresáty pastorace, nýbrž v rámci svých možností též činnými subjekty. Papež důrazně poukazuje „na právo postižených lidí přijímat svátosti jako všichni ostatní členové církve. Všechny liturgické celebrace ve farnosti by měly být přístupné, aby kdokoli – spolu se svými bratry a sestrami – mohl prohlubovat, slavit a prožívat svou víru. Zvláštní pozornost je nutné vyhradit postiženým lidem, kteří dosud nepřijali svátosti křesťanské iniciace a které by bylo vhodné zapojit do katechetické přípravy na tyto svátosti“, navrhuje papež. „V přijetí milosti, pramenící ze svátostí, totiž nelze nikomu bránit“.

Zdravotně postižení katecheté jako zdroj a svědectví

„Mnozí nositelé zdravotního postižení vnímají, že žijí, aniž by někam patřili a účastnili se. Dosud existuje mnoho překážek, které jim zamezují plnohodnotné občanství, avšak cílem má být jejich aktivní účast v občanském i církevním

společenství. Znamená to náročnou a též namáhavou pouť, která nicméně přispěje k utváření svědomí, schopného rozeznat v každém člověku jeho jedinečnost a neopakovatelnost“ (FT, 98), pokračuje papež a připomíná všeobecné kněžství věřících, kterým se také pokřtění zdravotně postižení lidé účastní na poslání Krista, kněze, proroka a krále, čímž hlásají evangelium skrze církev, v ní a spolu s ní. „Z toho důvodu rovněž přítomnost osob se zdravotním postižením mezi katechety představuje pro církevní společenství veliký zdroj a svědectví“, podtrhuje František a vyzývá k důkladné katechetické a teologické přípravě v tomto smyslu. V závěru poselství k Mezinárodnímu dni zdravotně postižených se papež obrací k lidem, kteří se denně a často mlčky ujímají životních situací, poznamenaných křehkostí a postižením, a povzbuzuje je v díle, které nechce „promarnit ani současnou krizi“.

Jana Gruberová

Copyright © 2003-2020 česká sekce Vatikánského rozhlasu. Všechna práva vyhrazena. Adresa redakce: ceco@spc.va.